

STANISLAV BERAN

host

SCHRÖDINGERŮV

HOTEL

STANISLAV BERAN

SCHRÖDINGERŮV HOTEL

**STANISLAV
BERAN**

Brno

2023

**SCHRÖDINGERŪV
HOTEL**

Vychází s finanční podporou
Ministerstva kultury ČR

© Stanislav Beran, 2023

© Host — vydavatelství, s. r. o., 2023

(elektronické vydání)

ISBN 978-80-275-1695-7 (PDF)

ISBN 978-80-275-1696-4 (ePUB)

ISBN 978-80-275-1697-1 (MobiPocket)

V noci nespavosti
někdy ve tmě plavou obličeje
tu a tam se vyloupne tvář
někoho kohos znal.
Všichni pak mizí s ranními tramvajemi.
Tohle znají všichni blázni.

Jáchym Topol, Sestra

JÍZDENKA

Colson Whitehead

Po ulici projelo auto. Rozsvícená světla na okamžik prozářila ložnici, stíny nábytku se prošly po stropě a kusy broušeného skla na lustru nad postelí rozhořdily po pokoji barevné odlesky. Jako by místností projela duha.

Skrz pootvřené okno bylo slyšet zvuk motoru i hlasitě puštěnou hudbu. Přehlušovala řidičův hlas, takže jeho radostnému křiku nebylo rozumět. Ale něco křičel. Křičel, jel, hrál, svítil a zmizel. Teď, v noci.

Bohdana pootočila hlavu a prohlížela si tmavý profil obličeje ležícího vedle ní. Jeho jako by se ten hluk přicházející zvenčí netýkal. Ani se nepohnul, jen hlasitě oddychoval, při každém výdechu se mu na okamžik rozlepily rty a uslyšela zvláštní zvuk, nepopsatelný, přesto po všech těch letech tak známý. Víčka se mu chvěla, ruce měl rozhozené do stran, takže zabíral skoro celou postel. Peřinu jako

vždycky skopal k nohám, a Bohdana se tak nemohla přikrýt. Když to zkusila, vždycky peřinu zase skopal zpátky. Naučila se tedy schovávat si pod postel tenkou deku, kterou se přikrývala místo společné peřiny. Ráno, než se probudil, deku zase strčila pod postel, aby si ničeho nevšiml.

V dále zaštěkal pes, po chvíli se přidal druhý. Jako by si vyprávěli, co počít s dnešní nocí. Škoda že jim nerozumí, přidala by se. Má stejnou starost — co s dnešní nocí. A rozčiluje ji, že těm psům nerozumí, třeba by měli nějaký dobrý nápad. Ona žádný nemá, jen samé nesmysly.

Pálí ji záda, pálí ji zadek a stehna. Tak jako každý den v posledním roce. Co ji nikdy nepálilo ani nebolelo, jsou ruce a obličej. To se naučil rychle — zbit ji tak, aby druhý den mohla vyjít na ulici a nikdo si ničeho nevšiml.

Auto s hudbou řvoucí z okýnka projelo kolem domu znovu. Znovu se po stropě rozběhly stíny nábytku a pak duha. Tu písničku zná, nemůže si ale vzpomenout, jak se jmenuje. Je to taková ta odrhovačka, co ji aspoň jednou týdně slyší v obchodě z rádia. Vlezlá kafemlejnková melodie s nesrozumitelným, rádoby oduševnělým textem, kterému podle ní nemůže rozumět ani ten, co ho napsal. Pitomost těch slov zní v tichu noci ještě silněji.

Obličej vedle ní se pohnul a teplý, trochu páchnoucí dech ovál Bohdaninu tvář. Ráda by se odtáhla,

ale není kam. Ležela na úplném kraji postele a při dalším pohybu by z ní už nejspíš spadla. Nejrady by se převrátila na břicho. Ale na břicho Bohdana spát nedokáže. Když leží na břicho, cítí za hlavou tlak, jako by jí neviditelná bota šlapala na krk. Když leží na břicho, bojí se, že jí jde o život. Opatrně se posadila, prkna pod matrací zavržala a ona zatajila dech, aby ho neprobudila. Ne že by se bála, teď v noci by se nejspíš nic nestalo, protože když spí, tak není rozčilený. Jeho výbuchy vzteku jí připomínají zhnišaný bolák — nejdřív trochu citlivější, pak se místo začne plnit hnisem a nakonec praskne. Přesně takové to je. Když není v takové chvíli v dosahu, má štěstí a nic se jí nestane. Bohužel takové štěstí moc často nemívá.

Byly doby, kdy se výbuchům vzteku pokoušela předcházet. Vyhnut se jim, přesvědčit ho, že ona za nic nemůže a že je to celé zbytečnost. Teď už to nedělá. Hledala důvod téhle změny, ale nenašla ho. Má dobrou práci a nikdy v ní neměl problémy. Skoro nepije. Děti jsou zdravé a on je má rád. Mají pěkný život. Tedy, vypadá to, že mají pěkný život. Možná si našel jinou ženskou a Bohdaně těmihle svými záchvaty vzteku dává najevo, že už jí má dost. Že ji chce nějak dostat ze svého života a neví jak. Že chce, aby odešla sama, aby on nebyl tím, kdo rozbil rodinu. To všechno je možná pravda. Možná taky ne a všechno je mnohem jednodušší. Možná je prostě

jen dalším v řadě násilnických hovad a ona je ovce, která si to všechno ve jménu rodiny a nějaké takové mateřské trpělivosti nechává líbit. On by nebyl první a ona určitě taky ne. Oba se nenápadně připravují na okamžik, kdy právě tohle vyjde najevo. Aby se už pak nerozmýšleli a hned mohli po sobě pálit ostrými. Kdo bude mít v kyblíku připraveno víc špíny, kterou může v ten správný okamžik tomu druhému vylít na hlavu, ten vyhraje. I když není co vyhrát.

Pod oknem potřetí projelo auto a rozpochybovalo pokoj. Přihloupý cajdák z konzumu vystřídalo techno, zní to, jako by z projíždějícího auta někdo střílel z kulometu. Obličej ležící na posteli se převrátil a dlouhý nos teď trčel ke stropu jako ptačí zobák. Rty při výdechu dál legračně frkaly.

Bohdana vstala. Prkna pod matrací si oddechla, spící tělo se nehýbalo. Vyšla ze dveří a v kuchyni si do sklenice natočila vodu. Byt byl tichý, jen nad kuchyňským stolem tikaly hodiny. Otevřela dvířka kredence a chvíli pozorovala krabičky s léky. Měla by spát, ale nechce se jí. Když si vezme prášek, bude ráno vyřízená. Mohla by si dát panáka, panák by jí mohl uspat. Přibouchla dvířka.

Světlo lednice vrazilo do tmy místnosti, až Bohdanu rozbolely oči. Žádná flaška v lednici nebyla. Flašky jsou u nich doma schované. Zklamaneč lednici zavřela, zvuk gumové manžety ve dvířkách jí

připomněl frkání spícího v ložnici. Kuchyně se propadla do tmy.

Sebrala z věšáku klíče od sklepa a vyšla ven z bytu. Otevřeným okénkem v mezipatře proudil do chodby teplý letní vzduch. Připadalo jí, jako by noc jejich chodbu fénovala. Zvuk pantoflí pleskajících po schodech se rozléhal jako tichý potlesk. Rozsvítila až na schodišti z přízemí do sklepa. Mdlé žluté světlo žárovky nade dveřmi bylo úplně jiné než násilné, bodající světlo lednice. Bohdana je jako taková žárovka — měkká, užitečná, mdlá. Na zářivku nemá náтуру ani sílu. Není zářivka. A dvě zářivky v jednom bytě — radši nemyslet. Bohdana je žárovka.

Za dveřmi do sklepa se nejdřív pomalu rozhlížela, jako by tu byla dnes poprvé. Regály s plechovkami barev, v koutě opřené lyže, dvoje holínky a všude prach a pavučiny. V zimě ze sklepa zmizí lyže a objeví se tu kola. V policích nad barvami stály sklenice s kompoty a marmeládami. Bohdana jednu sebrala, na víčku zasvítíl malý papírový obdélník s nápisem „rybíz 2019“. Na dalším víčku přečetla „švestky 2020“, potom „meruňky 2017“. Pamatovala si dobře, jak dělala meruňkovou marmeládu. Bylo to jen jednou, pak už se jí levné meruňky sehnat nepodařilo. Překvapilo ji, kolik času už od té doby uplynulo a jak přesně si zrovna tuhle chvíli pamatuje.

A pak tam byly flašky. Jen dvě a obě plné. Na flaškách nebylo napsáno nic. Jednu vytáhla,

odšroubovala víčko a přičichla. Cukla hlavou, z očí jí vyrazily slzy. Jablka. Chvilí přemýšlela, jestli má zkusit i druhou láhev, nakonec to nechala být. Ona nepotřebuje, aby jí to chutnalo, ona potřebuje spát. Potřebuje donutit bolavé tělo i hlavu, aby pocítily únavu a nechaly ji lehnout si do postele a neslyšet protivné frkání pysků vedle sebe. Přiložila láhev k ústům a nechala z ní trochu vytéct. Jen na jazyk, ne do krku. A pak tu sladce pálivou kapku spolkla. Hrdlem jí projelo horko, pokračovalo níž, až do žaludku. Zhluboka vydechla, připadalo jí, že jablečný odér zaplnil celou místnost. Věděla, že to není moc dobrá kořalka, ale bylo jí to jedno. Vůně jablek jí byla příjemná, stejně jako teplo ve vnitřnostech. Napila se znovu, už víc.

Seděla na zemi, opřená o zeď, a slyšela, jak se zdálky, z míst za zdí ozývá podivné dunění a cinkot. Překvapeně se podívala ke dveřím, ale viděla jen tmou. Žárovka na chodbě asi praskla, pomyslela si a znovu se napila, ještě trochu víc než předtím.

Pak se ve dveřích znovu objevilo světlo, ale jiné, mnohem silnější, než mohla vydávat slabá žárovka pod schody. V nose ji něco zašimralo, vůně nebo smrad nějaké spáleniny, jako by stála na střeše a vdechovala kouř vycházející z komína. A pak přede dveřmi do sklepa zastavil vlak.

Bohdana vyděšeně zírala na tu ocelovou masu, která se před ní s kovovým zaskřípáním zarazila.

Znovu se napila a v hlavě se jí zběsile proháněly myšlenky — co to vypila, jestli už spí, nebo jestli ji ne-spavost dohnala k bláznění a bludům.

Vyskočila a odložila láhev na polici. Stojící vlak už jen tiše vrčel a vypouštěl modrý dým. Bohdana tyhle vlaky dobře znala. Malé červené krabičky, které se každý den líně pohupovaly po kolejích a vozily studenty do okresního města do škol a lidi do fabrik. Říkala jim „paštiky“, ani už nevěděla proč. Možná proto, že působily stejně starodávně jako plechovky, které z regálů obchodů taky téměř zmizely. Strojvedoucí těchhle vláček bývali stejně pomalí a poklidní jako jejich stroje. Postupem let se z nich stalo něco jako společenství odložených. Bohdana těmihle vlaky sama občas taky jezdila, do banky nebo na úřady. A teď měla jeden z nich před sebou doma ve sklepě.

„Hej, tak co je?“ vyklonila se z okýnka šedivá hlava, které jako sluneční paprsky trčely do všech stran zbytky dlouhých vlasů. Pak si hlava odplivla a usmála se. Bohdana pomalu došla ke sklepním dveřím a rozhlédla se. V chodbě byla tma, žárovka u schodů buď opravdu praskla, nebo někdo zhasl. Reflektory vlaku mířily do velké díry ve stěně domu a jejich světlo končilo v nejbližší zatáčce.

„Co to má bejt?“ chtěla zakřičet, ale do krku se jí nahrnul jablečný lihový odér a rozkašlala se.

„Cože?“ ušklíbla se hlava v okýnku.

„Co tohle je?“ vyslovila Bohdana opatrně.

„Tohle? Co myslíte? Já bych si tipnul, že vlak, ale jistě si úplně nejsem,“ rozesmála se hlava, mrkla na ni a znovu si odplivla. „Tak co bude, nemám dneska na starost jen vás.“

„Mám nastoupit?“

„No, myslím, že máte jen dvě možnosti. Nastoupit, nebo se vrátit tam, odkud jste přišla. A něco mi říká, že to udělat nechcete. Tak rychle, jedem!“ zakřičela šedivá hlava a zabouchla okýnko. Vlak nahlas hluboce zabručel a z komína se vyvalil černý dým. Vypadal jako velké, neohrabané a strašně vzteklé zvíře, které se právě rozhodlo rozdupat na bláto toho, kdo ho rozčilil, a ví, že na to má jen jeden pokus. Proto se v tom svém vzteku jen chvěje a soustředí, aby neudělalo chybu a neminulo. Klid a bezpečí, které si Bohdana s těmi vláčky vždycky spojovala, byly pryč.

Nastoupit, nebo se vrátit, zopakovala si pro sebe polohlasně, jen proto, aby slyšela, jak obě možnosti znějí. Pak prudce vzala za kliku a trhnutím otevřela dveře.

Posadila se na lavici a vlak se pomalu rozjel. Monotónní kolébání ji začalo uspávat. V té chvíli se otevřely dveře kabiny strojvedoucího a v nich se objevil hubeňour v ošoupaných tesilkách a umouněné, kdysi bílé košili.

„Přistoupili?“ zařval nesmyslně a vykročil směrem k Bohdaně. „Tak prosím,“ zakřičel znovu a s nataženou dlaní naznačil, aby si pospíšila.

„Cože?“ zavrtěla nechápavě hlavou. „Co chcete?“
„Co asi?“ zamračil se strojvůdce. „Jízdenku. Bez platný jízdenky jsem oprávněnej vyloučit vás z přepravy. Tak máte?“

„Ale co? Jakou jízdenku?“

„Ukažte ruce,“ přikázal jí strojvůdce. „Dobře, teď otočte hlavu,“ popadl ji a pečlivě si prohlížel její obličej, vlasy, krk. „Teď si vyhrňte noční košili. Až nahoru, do pasu.“

„Proč?“

„Abych vás nemusel vyloučit z přepravy,“ objasnil jí stroze.

Povytáhla košili nad kolena a otočila se k němu zády.

„Vejš,“ přikázal. „Ještě, tak, dobře. Tady to máme,“ přidřepł a Bohdana ucítla na zadní straně nohou teplo jeho dechu. Ničemu nerozuměla a styděla se. Nějaký cizí chlap si tu prohlíží její zbité nohy. Švihance jako by ji začaly pálit o něco víc.

„Ještě něco?“ otočila se a stáhla si košili pod kolena.

„V pořádku,“ potřásl strojvůdce hlavou. „Mně to stačí. Můžete pokračovat v jízdě.“

„Aha,“ pokrčila Bohdana rameny. „Takže jízdenka nakonec není potřeba?“

„Jízdenku máte,“ ukázal strojvůdce na její nohy. „Na první třídu, kdyby tu teda nějaká byla. On je dost vychcanej, vidte?“

„Ani ne. Spíš srab. Občas vzteklej. Nechce, aby si o něm někdo myslel něco špatnýho. Takže je opatrněj.“

„Takový případy známe,“ přikývl strojvůdce. „Taky se nám tu dost často padá ze schodů, občas někdo uklouzne v kuchyni na mokrý podlaze nebo se opaří horkou vodou. Samý nešťastný náhody.“

„Můžu si zas sednout?“ zeptala se Bohdana.

„Jestli je to pro vás pohodlnější,“ ukázal strojvůdce na její nohy, „tak si tu pro mě za mě klidně lehněte.“

„A kam jedem?“ odhodlala se Bohdana vyslovit otázku, kterou měla celou dobu na jazyku. „Co má tohle vlastně jako bejt? Nikdy jsem o podobným vlaku neslyšela.“

„No tak jo,“ podrbal se strojvůdce ve vlasech a posadil se vedle Bohdany na lavici.

Vlak se pomalu sunul tmou, pod podlahou se ozývaly kovové rány kol na spojkách kolejí a po otevřeném okénkem dovnitř proudil vlhký chladný vzduch. Koženková lavice ji přes košili studila. Z kabiny strojvedoucího bylo slyšet rádio.

„Určitě jste slyšela o černejch otrokách v Americe, že jo? No, a taky jste určitě slyšela o tom, že na jihu Spojenejch států se se zrušením otroctví dost těžko smiřovali a drželi si tam to svoje pořád dál. Slyšela?“

„No, slyšela,“ přikývla Bohdana a oči jí sjely k proskleným dveřím oddělujícím prostor s lavicemi od

plošiny u dveří. Visel na nich kalendář, takový, jaký bývá na vnitřní straně dveří převlékacích skříněk v šatnách. Nahá holka s přihloupě nevěrohodným vyzývavým úsměvem držela v ruce velkou motorovou pilu a předstírala, že se jí chystá přiložit na tělo jiné nahotiny ležící před ní na zemi. A text nad jmény jednotlivých měsíců, který tvrdil: „Ideální k přeříznutí!“ Kalendář byl letošní.

„Takže slyšela,“ všiml si strojvůdce jejího pohledu a hodil hlavou směrem ke dveřím. „Jak se vám to líbí?“

„Nelíbí, to je snad jasný,“ zabručela Bohdana.

„A co se vám na tom nelíbí? Ty holky jsou přece hezký, ne? Nebo nejsou?“

„Jasně že jsou. Jsou hezký a úplně pitomý. Celý je to úplně pitomý.“

„A proč?“

„Z holky, která si myslí, že něčím takovýmhle možná začíná kariéra modelky nebo já nevím co, udělaj nějaký debilové kus masa, nad kterým si maj honit péra chlapi, o kterých si ty samý debilové myslej, že něco takovýho chtěj mít pověšený na zdi. Prostě se automaticky předpokládá, že člověk, kterej pracuje s motorovou pilou, je debil. A to všechno se děje jen proto, aby bylo vidět, kolikátýho dneska je a co je za den. Kdo o to stojí?“

„No, někdo asi jo, když to pořád tisknou, ne?“ poznamenal strojvůdce ironicky. „Třeba by jim měl

někdo říct, že se změnila doba. Třeba by pak tiskli na ty kalendáře něco jinýho.“

„To jo, trochu jim za těch dvacet let ujel vlak,“ ušklíbla se Bohdana.

„To je dobrý, ujel jim vlak,“ zahýkal vesele strojvedoucí. „Víte, my občas vozíme i chlapy, věřila byste?“

„Co by ne.“

„Možná byste se divila, ale těm se ten kalendář taky nelíbí. Divný, co? No ale zpátky k vaší otázce. Černý otroci ve Spojenejch státech. Vnímáte mě?“

„Jo, poslouchám vás,“ zívla Bohdana a napadlo ji, že kdyby se teď vrátila do postele, usnula by hned. Rozčilení nad kalendářem na dveřích zmizelo.

„Takže mezi Severem a Jihem časem vzniklo něco jako podzemní železnice. Něco jako strašně dlouhý metro, akorát že v tý době metro ještě nebylo. Tajná železnice. Celá pod zemí. Stanice byly postavený pod zemí, koleje pokládali pod zemí, tak, aby nic nebylo vidět. A když se nějakýmu otrokovi na Jihu podařilo utýct a spojit se s někým, kdo věděl, že ta železnice existuje, mohl se, když měl štěstí, tím vlakem dostat až na Sever. Do bezpečí.“

„No a co já s tím?“

„Tohle je taková naše podzemní železnice. Pro vás, co chtěj nebo potřebujou utýct pryč. Taky do bezpečí.“

„A něco takovýho máme my u nás ve sklepě?“ zapochybovala Bohdana. „A nikdo o tom jako neví? To je blbost, ne?“

„Blbost je především myslet si, že něco není možný,“ zdvihl strojevdce prst. Bohdana si všimla, že na něm má stržený nehet a poslední článek je vlastně celý podivně zkroucený a nehezký.

„A kam to teda vlastně jedeme? A proč jsem tu sama? To už nikde stavět nebudem?“

„No, do bezpečí,“ zopakoval strojevdce. „A zastavíme za chvíli, nebojte se. Ale jestli někdo další přistoupí, to vážně nevím. Je vám tu samotný smutno?“

„To ani ne. Spíš je divný mít celej vlak jen pro sebe.“

„Řekl bych, že to je ten nejmenší problém, kterej máte. A teď mě omluvte,“ vstal z lavice a houpavým krokem jako námořník prošel dveřmi do své kabiny. Zvuk rádia zesílil a vlak dlouze zahoukal. Za okamžik vjeli do další stanice. Zaskřípaly brzdy, Bohdana nedočkavě vyskočila a otevřela okno. Prudké trhnutí vlaku ji posadilo zpátky na sedadlo.

Prostor za oknem byl osvětlený několika zářivkami, pod kterými se blýskala vodní hladina. Zdálo se ozývalo tiché vrčení nějakého velkého motoru. Od vody vedly železné schody k prosklené budce, od ní se k vlaku blížily dvě postavy, jedna silnější, druhá drobná, dětská. Bohdana se vyklonila z okna a rozhlížela se kolem. Z kabiny se stejně

jako ona vykláněl i strojvůdce a rukou naznačoval těm dvěma, aby si pospíšili. Bohdaně se zdálo, že za oknem budky nad schody zahlédla obličej. Za okamžik klaply dveře. Vlak zahoukal a pomalu se sunul pryč z místa osvětleného zářivkami. Vodní hladina se naposledy blýskla a znovu vjeli do tmy. Bohdana zavřela okno a posadila se na lavici. Dvě postavy stály pořád ještě na plošině a nezdálo se, že by měly v úmyslu se posadit.

Jedna z nich byla ještě dítě, Bohdana odhadovala možná patnáct let, těžko říct. Taková mladší kopie té vedle. Dcera. Vystrašeně se rozhlížela, zatímco její matka se unaveně opírala o zadní stěnu vagonu, měla zavřené oči a nehýbala se.

„Přistoupili?“ zařval od svých dveří strojvůdce a vydal se k plošině. Bohdany si nevšímal. Musela se usmát, když za ním zaklaply dveře s kalendářem. Ideální k přeříznutí. Ty dvě o kalendáři samozřejmě nevěděly, ale z jejího pohledu to vypadalo jako visačka na šmajchlkabinetu. Strojvůdce popadl tu starší za hlavu a chvíli ji zkoumal, jako by jí ve vlasech hledal vši, pak si dlouho prohlížel dlaně té mladší. Nakonec přikývl a ukázal směrem k lavicím, kde seděla Bohdana. Ta starší zavrtěla hlavou, vytáhla z rukávu kapesník a vysmrkala se. Strojvůdce se mračil, znovu ukazoval do vagonu a něco jim přitom říkal. Celá ta němohra připomínala Bohdaně pořád v televizi s vypnutým zvukem. Člověk trochu tuší, o co jde, ale